

Overleggremsia in Bodemland

Versiedatum: 15 april 2011

Status: definitief

Inhoudsopgave

1. Inleiding
 - a. Leeswijzer
 - b. Aanleiding
 - c. Werkwijze
2. Overleggremia, programma's en projecten
3. Conclusies en aanbevelingen
 - a. Conclusies
 - b. Aanbevelingen

1. Inleiding

a. Leeswijzer

De toelichting op de overleggremlia binnen bodemland is als volgt opgebouwd. Gestart wordt met de aanleiding om te komen tot een overzicht van overleggremlia. De werkwijze en het resultaat komen vervolgens aan de orde. Als laatste worden de conclusies en aanbevelingen aan de Stuurgroep Bodem weergegeven. Aan het eind zijn twee bijlagen toegevoegd. De eerste is een overzicht van de overleggremlia in tabelvorm en de andere bijlage is een toelichting op de overleggremlia.

b. Aanleiding

De aanleiding om te komen tot een overzicht van overleggremlia is dat blijkt dat er geen overzicht beschikbaar is van welke overleggremlia er zijn in bodemland. Hierdoor is het onduidelijk of er efficiënt wordt overlegd en is het daarnaast onduidelijk over welke thema's overleg wordt gevoerd. In de Stuurgroep Bodem is afgesproken dat er een overzicht zou worden opgesteld waarin de reguliere overleg- en samenwerkingsstructuren tussen verschillende overheden op het bodemterrein (dus breder dan het UP) op landelijk gebied zijn opgenomen. Het doel is te beziën waar mogelijk overleggen kunnen worden gebundeld of gesnoeid.

In een ad-hoc werkgroep, waarin vertegenwoordigers vanuit de convenantspartijen aanwezig waren¹ (zie noot), is aan de hand van een groslijst een overzicht samengesteld.

c. Werkwijze ad-hoc werkgroep: opstellen overzicht

In de eerste bijeenkomst van de ad-hoc werkgroep stond een eerste overzicht van overleggremlia tussen overheden op landelijk gebied centraal. Dit overzicht heeft zich beperkt tot het zichtbaar maken van overleggen tussen overheden waar het Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant invloed zou kunnen uitoefenen op het mogelijk bundelen of schrappen van deze overleggen. Daarnaast is kort gekeken naar mogelijke overleggen waarbij marktpartijen/derden zijn betrokken. Dit overzicht is destijds even geparkeerd. In de huidige versie zijn deze overleggen van onder andere SKB en SIKB toch meegenomen.

De conclusie van de eerste bijeenkomst was dat het aantal voorstellen om overleggen te bundelen of in te snoeien beperkt is. Hoofdreden: er zijn (m.u.v. de projecten van het Uitvoeringsprogramma) eigenlijk niet zo veel reguliere overlevormen en langjarige projecten. Wel veel korte projecten. Een aantal voorstellen tot bundelen zijn geformuleerd en vorgelegd aan de Stuurgroep van 16 december 2010.

In de Stuurgroep Bodem van 16 december 2010 is ingestemd met het uitbreiden van het bestaande overzicht van overleggremlia tussen overheden. Op deze manier worden dubbelingen opgespoord en is het resultaat een totaal overzicht met overleggremlia tussen overheden in bodemland.

Aan een aantal werkgroepleden is een overzicht gevraagd van overleggremlia waar vertegenwoordigers van hun overheidslaag in zijn vertegenwoordigd.

Tevens is gebruik gemaakt van eerder aangeleverde overzichten.

- a. Bij Bodem+ is aan de hand van het jaarwerkplan bekeken in welke project- en werkgroepen Bodemplussers vertegenwoordigd zijn.
- b. Bij diverse voorzitters en contactpersonen is navraag gedaan over de huidige status van de gremia en over deelnemende partijen.

¹ Deelnemers ad-hoc werkgroep: Astrid Slegers, Jan Bakker (provincies), Kitty de Bruin, Marco Vergeer (gemeenten), Peter Kiela (I&M), Reinier Romijn (UvW), Gerd de Kruif, Berry van 't Wel, Irma Kerkhof (UP)

Deze inventarisatie heeft tot een eerste groslijst geleid. Overleggen waarvan bleek dat ze al zijn opgeheven of op korte termijn niet meer blijven bestaan zijn niet meegenomen in het overzicht.

In de tweede bijeenkomst met de ad-hoc werkgroep is aan de hand van een aantal criteria een voorstel gedaan om bepaalde overleggrems wel of niet op te nemen in de overzichtslijst. Vervolgens zijn redenen geformuleerd om te komen tot bundeling of het schrappen van overleggen. Vervolgens is aan de werkgroep gevraagd om suggesties te doen of er op basis van het overzicht aanpassingen in overleggrems mogelijk zijn. De suggesties komen terug in de paragraaf bij de conclusies en aanbevelingen, verderop in dit memo.

Na het rondsturen van het concept eindrapport bleek nog behoefte aan een derde en laatste bijeenkomst. In deze bijeenkomst is met name gesproken over een drietal onderwerpen: drukte, de Stuurgroep Bodem en suggesties voor bundeling. De opmerkingen die zijn gemaakt zijn verwerkt in de conclusies en aanbevelingen.

2. Gremia, programma's en projecten.

In het overzicht met overleggen (zie bijlage 1) is onderscheid gemaakt tussen overleggen waarvan bekend is dat de Stuurgroep Bodem formeel opdrachtgever is, overleggen die onder een andere Stuurgroep vallen of overleggen waarvan op dit moment niet duidelijk is of de Stuurgroep Bodem formeel opdrachtgever is. Verder is ook gekeken naar de overleggen van SKB en SIKB. Ook hier is een overzicht van weergegeven.

De verschillende overleggrems zijn onderverdeeld in vier tabellen. Een korte toelichting per overzicht volgt nu.

Overzicht 1: Stuurgroep Bodem

In dit overzicht zijn overleggrems opgenomen waarbij minimaal drie overheidspartijen (convenantpartijen) betrokken zijn en waarvan bij ons bekend is dat de Stuurgroep Bodem formeel opdrachtgever is.

Overzicht 2: andere Stuurgroepen of opdrachtgever

In dit overzicht zijn overleggrems opgenomen die onder verantwoordelijkheid van een andere Stuurgroep vallen dan de Stuurgroep Bodem, onder een andere opdrachtgever vallen of waarvan onduidelijk is of de Stuurgroep Bodem formeel opdrachtgever is. Het gaat hier ook om overleggen tussen overheden.

Overzicht 3: SKB

Het reguliere overleg van SKB bestuur is hier terug te vinden. De Stuurgroep Bodem heeft geen bevoegdheid in dit gremium. Wel zal gevraagd worden aan SKB of er nog een efficiencyslag mogelijk is (zie ook conclusies).

Overzicht 4: SIKB

Dit overzicht laat de overleggen van SIKB zien waarin de verschillende overheden vertegenwoordigd zijn. Ook hier geldt dat de Stuurgroep Bodem hier geen bevoegdheid heeft om te schrappen of bundelen. Wel zal gevraagd worden aan SIKB of er nog een efficiencyslag mogelijk is (zie ook conclusies).

In de toelichting van het overzicht met overleggrems tussen overheden in bodemland staat per overleg kort beschreven welke partijen deelnemen en wat het doel/taak van dit overleg is. De volgorde is gelijk aan die van het overzicht met de verschillende tabellen (zie bijlage 2).

3. Conclusies en aanbevelingen

a. Conclusies

1. Het is in de ogen van de werkgroep een waarde op zich om nu een overzicht te hebben waardoor duidelijk is welke overleggrems en langjarige programma's en projecten er zijn. Weten wat waar belegd is en wat waar besloten worden geeft niet alleen het gevoel meer grip te *hebben* maar geeft ook meer kans om grip te *krijgen* op menings- en besluitvorming.
2. De leden van de tijdelijke werkgroep overleggrems, die over het algemeen goed ingevoerd zijn in het bodemwereldje, constateerden dat er ook voor hen overleggrems en programma's en projecten zijn waar ze nog nooit van gehoord hadden.
3. Afgezien van kortlopende projecten valt het de werkgroep uiteindelijk eigenlijk wel mee hoeveel reguliere overleggrems en hoeveel programma's en projecten er zijn die langer dan één jaar actief zijn.
4. Er zijn daarnaast vrij veel kortlopende projecten. Als deze een zinvolle en duidelijke opdracht hebben, is dat alleen maar aan te moedigen. De werkgroep constateert wel dat het op drie punten niet altijd goed gaat, namelijk:
 - a. een goede en duidelijke organisatorische ophanging, in wiens opdracht een project plaatsvindt en aan wie over de resultaten verantwoording is af te leggen is lang niet altijd helder geregeld;
 - b. de selectie/aanwijzing van de deelnemers, het is niet altijd expliciet geregeld namens wie deelnemers in de projecten deelnemen;
 - c. een tijdige afronding van de werkzaamheden en de opheffing van de projectgroep.
5. De aanwijzing/selectie van deelnemers aan projecten/programma's gaat niet altijd goed. Deelnemers zijn lang niet altijd door hun achterban expliciet aangewezen. Regelmatig worden deelnemers eerder door projectleiders gevraagd (op basis van deskundigheid, eerdere betrokkenheid, etc) dan dat ze door hun achterban voorgedragen worden. In de praktijk betekent dit dat men vaak dezelfde namen tegenkomt. Tevens wordt de inbreng ook niet altijd in voldoende mate afgestemd met de respectievelijke achterbannen. Dat veroorzaakt onrust. Partijen vrezen geen grip op ontwikkelingen te hebben en dat versterkt het gevoel van 'drukte'. Projectleiders worden daardoor ook in de problemen gebracht. Het leidt er soms ook toe dat er, voor de zekerheid, eigenlijk te veel deelnemers in projectgroepen worden opgenomen. Er is wel een dilemma, want om mensen vertrouwd met de materie te maken is het soms wenselijk om extra mensen te laten deelnemen.
6. Over een deel van de geïnventariseerde overleggrems, namelijk die niet van de overheden zijn (bijvoorbeeld SIKB), gaan we niet als overheden en daar spreken we dan ook geen oordeel over uit. We constateren wel dat er veel zijn en ook overheden daardoor behoorlijk wat capaciteit vragen. Omdat we er behoorlijk wat capaciteit in steken vragen we hen expliciet om te kijken of er nog een efficiencyslag mogelijk is.
7. Over de overleggen en programma's/projecten waar we wel over gaan is de mening van de werkgroep dat er nauwelijks sprake is van dubbeling of van overbodigheid. De werkgroep trekt de conclusie dat nadat in de eerste fase van ons project besloten is het Programmeerteam van het UP en de projectgroep Midterm Review samen te voegen, we nu voorstander zijn om één project tw Routeplanner onderdeel te laten worden van het UP-project Ondergrond.

8. De werkgroep is van mening dat het gevoel van "overlegdrukte" ook mede veroorzaakt wordt door het grote aantal workshops, seminars, (jaar)congressen, platformbijeenkomsten, etc, etc. Dit inclusief alle voorbereidingen vooraf en inclusief alle vervolgcacties die ze genereren.
- De werkgroep constateert dat deze bijeenkomsten vaak nuttig zijn. Ze zijn ook deels nodig i.v.m. de 'verbreding' van het bodembeleid. Bovendien is een beetje concurrentie altijd goed om de vooruitgang te stimuleren. De werkgroep stelt daarnaast echter ook vast dat:
- a. Het soms lastig is om een goede keuze te maken over wat wel en wat niet te bezoeken; men mist een overall en wat langduriger overzicht. De agenda van het Expertisenetwerk Bodem en Ondergrond is een stap vooruit maar is het nog niet helemaal.
 - b. Soms lijkt de wens om zich als organisatie/programma via dit soort bijeenkomsten te profileren de overhand te hebben. Dat komt zowel naar voren bij het aanzienlijke aantal bijeenkomsten als de gehaastheid om zich allemaal zo snel mogelijk op dezelfde nieuwste trends te storten.
9. Het aantal websites, dat zich op (delen van) het bodembeleid richt, is fors gegroeid de laatste tijd. De leden van de tijdelijke werkgroep erkennen dat het inherent aan dit soort media is dat het niet vanuit één punt te beheersen is maar zouden het toch beter vinden als er meer overzicht en samenhang zou zijn.
10. "Drukte" op zich is overigens niet iets waar de werkgroep een probleem in ziet. De wereld om ons heen verandert en wij moeten mede daardoor ook het bodembeleid laten veranderen. Goed dat we daar "druk" mee bezig zijn. De werkgroep denkt wel dat we het werkbaarder en efficiënter kunnen organiseren.
11. De werkgroep constateert dat de laatste anderhalf jaar in de Stuurgroep Bodem (Stubo) slechts mondjesmaat andere onderwerpen aan de orde komen dan diegene die zijn ingebracht door het Uitvoeringsprogramma van het convenant bodemontwikkelingsbeleid terwijl er natuurlijk nog legio van dat soort andere onderwerpen zijn. De huidige Stubo, Stubo Nieuwe Stijl, is formeel de opvolger van de Stubo Oude Stijl, de Stuurgroep informatiebeheer en de stuurgroep bodemconvenant. In de praktijk is ze bijna alleen het laatste. Dat alles is op zich vreemd voor een Stuurgroep die tot doel heeft om het centrale gremium te zijn waar de diverse overheidslagen die zich met het bodembeleid bezig houden tot afstemming te komen.
- In de bijlagen is ter informatie de volledige taakbeschrijving van de Stubo opgenomen. De naam "stuurgroep" is in zoverre wat verwarrend:
- soms is de Stubo expliciet aangewezen als stuurgroep van een project;
 - soms is de Stubo geen stuurgroep maar het gremium waar afstemming/overleg plaats vindt, veelal is namelijk uiteindelijk de minister of staatssecretaris degene die besluit over beleidsdocumenten.
- Twee á drie jaar geleden heeft de Stubo Oude Stijl geconcludeerd dat er wel heel veel producten op de agenda van de Stubo stonden (vaak wel allerlei conceptstukken en vaak "ter informatie"). Men voelde zich te veel begraven onder de stukken. De Stubo heeft toen besloten dat bij overeenstemming tussen partijen veel meer op 'projectniveau' afgeconcludeerd mocht worden. De tijdelijke werkgroep concludeert dat het nu te ver doorgeslagen is. De formele consultatie en de besluitvorming over allerlei onderwerpen die voor het bodembeleid van belang zijn is daardoor een stuk diffuser geworden. Onduidelijkheid over besluitvorming en de besluitvormingsstructuur geeft onnodige onrust en kost te veel energie. Voor de tijdelijke werkgroep is dit een belangrijker punt dan het aantal overleggremia en projecten.

b. Aanbevelingen

1. De werkgroep beveelt aan één project te laten opgaan in het UP-project Ondergrond, namelijk de routeplanner. Tevens is de aanbeveling om te streven naar vereenvoudiging in overlegstructuur en samenwerking bij de 2e fase van het (deel)project Kennisagenda Ondergrond.

2. Zorg voor een goed beheer van het overzicht van bestaande overleggremia, programma's en meerjarige projecten in bodemland.
 - a. Beleg dat beheer bij één centraal punt. Het voorstel is Bodem+. Bodem+ heeft zich daartoe bereid verklaard.
 - b. Zet dat overzicht op de website van Bodem+. Dit opdat een ieder het overzicht kan raadplegen.
 - c. Agendeer het overzicht één keer per jaar voor de Stubo (desnoods alleen ter informatie). Dit om er voor te zorgen dat de diverse partijen alert blijven t.a.v. het overlegcircuit en zorgen dat het tijdig aangepast wordt. Als het bijvoorbeeld lukt om het bodembeleid vergaand te integreren met het ro- en het waterbeleid zal dat consequenties voor het huidige overlegcircuit moeten hebben.

3. De tijdelijke werkgroep is van mening dat het heel zinvol is, c.q. kan zijn, om bijeenkomsten te beleggen waar kennis voor en over het bodembeleid kan worden ontwikkeld en kan worden gedeeld. We houden wel het pleidooi richting alle organisaties om kritisch te zijn t.a.v. nut en noodzaak en t.a.v. de timing om die bijeenkomsten te organiseren. Kijk daarbij ook meer naar de mogelijkheid om samen te werken.

4. Zorg voor een volledige en actuele agenda over bijeenkomsten over het bodembeleid. Zorg er ook voor dat deze een jaar vooruit kijkt. Het lijkt voor de hand te liggen het Expertisenetwerk Bodem en Ondergrond te vragen hier voor te zorgen.

5. Versterk de positie van de diverse werk- en projectgroepen door versterking van de samenstelling van die groepen. De onderstaande aanbevelingen lijken deels open deuren maar de praktijk wijst uit dat er lang niet altijd naar gehandeld wordt:
 - a. laat de vertegenwoordigers van de diverse partijen altijd expliciet aanwijzen door die partijen; voor provincies en gemeenten betekent dat door Boog en Web;
 - b. de partijen (veelal Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen) dienen er voor te zorgen dat ze tijdig voldoende (verschillende) deelnemers voordragen;
 - c. leg expliciet vast wat de rol en taak van de werk- en projectgroepleden is, neem daar in op dat zij verantwoordelijk zijn voor een goede afstemming met hun achterban en dat zij voldoende ruimte krijgen om dat in te vullen; de werk- of projectgroep leider moet op die afstemming kunnen rekenen;
 - d. de diverse partijen dienen er ook zelf alert op te zijn dat de terugkoppeling plaats vindt en er voor te zorgen dat deze intern goed afgestemd wordt.

6. Versterk de positie van de Stuurgroep Bodem (weer).
 Het pleidooi van de werkgroep is niet om de Stubo te zien als de centrale cockpit van waaruit het volledige bodembeleid aangestuurd kan worden. Dat werkt niet en heeft ook nooit zo gewerkt.
 We houden wel een pleidooi voor meer duidelijkheid over besluitvormingstrajecten. Voor alle programma's en projecten die door de overheden gezamenlijk geïnitieerd en/of uitgevoerd worden c.q. zijn, behoort de Stubo het gremium te zijn waar afstemming over de opdrachtverlening en over de eindresultaten plaats vindt. Het zal bij de eindresultaten overigens veelal niet om de besluitvorming gaan omdat die veelal bij de verantwoordelijke bewindspersoon ligt.
 Geef de Stubo de kans haar (hoofd)taak goed uit te voeren:
 - a. beperk o.a. de stukkenstroom tot de definitieve stukken;
 - b. zorg voor een goede agendering, inclusief een voorraadagenda;
 - c. zorg voor tijdige toezending van stukken (conform de regeling bij het UP) naar de diverse partijen voorafgaand aan de Stubo-bijeenkomsten opdat er voldoende tijd is voor interne afstemming bij die partijen.